

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Vorige maand werd in de maand van de geschiedenis veel aandacht besteed aan het schrijven van je familiegeschiedenis. Ik doe daar aan mee. In *Mijn weekblad* publiceer ik deze maand schetsen van mijn familiegeschiedenis.

De dood van een meesterknecht

Deze kleine advertentie verscheen in december 1880 in de *Zaanlandsche Courant*. De annonce werd geplaatst toen mijn overgrootvader Klaas Kelder, molenaarsbaas op de rijstmolen *Het Guiswif* te Zaandijk, was overleden. Je kunt het lezen als zijn *in memoriam* en zo heeft mijn grootmoeder Antje Kelder het wellicht ook ervaren, want zij heeft het knipsel haar hele leven bewaard.

Volgens de overlevering was Klaas Kelder in zijn denken rechtlijnig en in zijn handelen consequent. Toen zijn dochter Antje eens trots thuishkwam met een gevonden kwartje liet hij haar terugkeren naar de vindplaats en het geldstuk daar neerleggen. “Wij vinden geen kwartjes,” sprak hij streng.

De molen waarop hij werkte stond aan het Guispad in Zaandijk, waar ook zijn huis stond. Hij was niet de eigenaar, maar toch volkomen zelfstandig, met twee knechts onder zich. Zijn werkgever kwam wel dikwijls op de molen om een praatje te maken, maar bemoeide zich niet met de gang van zaken. 't Zou hem trouwens toch niet gelukt zijn een verandering aan te brengen waar Klaas het

niet mee eens was. Zijn zoon heeft het later eens geprobeerd. Die wilde gort gaan malen.

“Geen sprake van,” zei Klaas Kelder, “deze molen is gebouwd voor rijst. Als je gort gaat malen, verbrandt hij.” Het moest wachten tot na zijn dood. Die kwam toch nog onverwacht. Op een kwade winterdag in 1880 werd hij dood in de molen aangetroffen. Een ongeluk? Hij werd vermoord heeft zijn dochter Antje altijd volgehouden. Toen gingen men inderdaad gort malen en de voorspelling van Klaas Kelder kwam uit. In de winter van 1894 is de molen verbrand.

In een boek van Ron Couwenhoven over Zaanse molenbranden las ik dat ook de verzekeringsmaatschappij had gewaarschuwd. Men had proefondervindelijk vastgesteld dat in *Het Guiswif* het meel zo heet was dat het niet met de hand aangeraakt kon worden. De doppensteen in de rijstpelmolens was gevaarlijk omdat de afstand tussen de stenen gering was zodat er door de wrijving vaak vonken ontstonden en omdat de steen onder het dakriet lag. Als gevolg daarvan werden er eisen voor de veiligheid gesteld. De eigenaar van *Het Guiswif* weigerde die en werd uit het contract gezet. Hij heeft zijn weigering om naar mijn overgrootvader te luisteren, dus duur moeten bekopen.

De molen Het Guiswif in Zaandijk